

Keeletoimetaja eetikakoodeks

Eetikakoodeksi siht on kindlaks määrata põhimõtted, millest keeleteoimetaja ja korrektor (edaspidi toimetaja) peaksid oma kutsetöös lähtuma.¹ Koodeksi eesmärk on muu hulgas väärtustada toimetamist ning hoida kõrgel kutseala mainet.

Eetikakoodeks on valminud keeleteoimetajate liidu juhatuse algatusel. Koodeksi kavandi kohta on kõik liikmed (03.03.2014. a seisuga) saanud oma arvamust avaldada ning koodeksi lõppversiooni on liikmed heaks kiitnud liidu üldkoosolekul 07.03.2014. a.

1. Maine

- 1.1. Toimetaja hoiab oma tegevusega kutse ja kutseala mainet ega kahjusta seda.
- 1.2. Toimetaja edendab ühiskonnas teadmist toimetamise olemusest ja selle vajalikkusest.
- 1.3. Toimetamistöö kvaliteedist sõltub muu hulgas ka autori² maine, mida toimetaja ei tohi kahjustada.

2. Pädevus ja enesearendamine

- 2.1. Toimetaja on üldjuhul kõrgharidusega filoloog, kes täiendab end pidevalt ja on kursis eesti keelekorraldusega, aga ka lingvistika muude valdkondadega.
- 2.2. Toimetaja võtab vastu töid ainevallas, milles ta on pädev.
- 2.3. Pädevuse puudumise korral hindab toimetaja oma suutlikkust mingis valdkonnas tööd teha ehk seda, kas ta on võimeline toimetatava teksti teema endale kiiresti selgeks tegema, vastasel juhul ei ole eetilise tööd vastu võtta.

3. Ausus ja väarikus

- 3.1. Toimetaja käitub alati väarikalt nii teksti autori kui ka enese suhtes, on autori vastu viisakas, suhtub temasse lugupidamisega.
- 3.2. Toimetaja suhtub lugupidavalt oma kolleegidesse.
- 3.3. Toimetaja ei levita töö käigus teada saadud konfidentsiaalset infot, sh lepingute jm dokumentide toimetamisel teatavaks saanud asjaolusid kolmandatele isikutele.
- 3.4. Toimetaja ei tee tööd ebamõistlikult väikse töötasu eest, vaid lähtub turuhinnast, nõudes oma töö eest õiglast tasu.

4. Töö laad ja aeg ning kvaliteet ja vastutus

- 4.1. Toimetaja teeb enne töö vastuvõtmist kindlaks, mis laadi tööd temalt oodatakse: kas põhjalikku toimetamist või korrektuuri.
- 4.2. Toimetaja kavandab endale töö tegemiseks mõistliku aja.
- 4.3. Toimetaja peab töö tegemisel kinni tähtaegadest.

¹ Mõisteid keeleteoimetaja, toimetaja ja korrektor on selgitatud liidu kodulehel <http://www.keeleteoimetajateiliit.ee/eriala-tutvustus/>.

² Autorina on koodeksis käsitletud kõiki teksti loojaid, ametnikest kuni kirjanikeni, samuti tõlkijaid.

- 4.4. Toimetaja võib talle antud töö vahendada oma kolleegile ainult autori eelneval nõusolekul.
- 4.5. Toimetaja teeb alati oma tööd parima võimaliku kvaliteediga. Kõik tekstid nõuavad ühtviisi pühendumist.
- 4.6. Toimetaja ei tee meelevaldseid, oma maitsest lähtuvaid parandusi ega muuda autori mõtet, rõhuasetust, kui autor ei ole seda palunud. Kui tööandja on kõigi oma tekstide keelenõuded, -valiku kokku leppinud, siis järgitakse neid kokkuleppeid.
- 4.7. Toimetatud tekst valmib koostöös autoriga. Suuremad muudatused kooskõlastatakse autoriga, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Kui autori ja toimetaja arvamus parima võimaliku lahenduse suhtes lahkneb, peab toimetaja põhjendama oma valikut kannatlikult, tuues esile keelelised jm argumendid, et leida kompromiss.

5. Kirjakeele normi³ ja autoriõiguse⁴ järgimine

- 5.1. Toimetaja järgib tööd tehes eesti kirjakeele normi.
- 5.2. Kirjakeele normi järgimise kohustus on keeleseadusest lähtudes pandud ametliku keelekasutusega tekstide autoritele, ilukirjanduse puhul on vabadus suurem.
- 5.3. Autoril, kes ei ole kohustatud järgima kirjakeele normi, on õigus otsustada oma teose keelekasutuse üle ning toimetaja on seejuures ainult nõuandja.
- 5.4. Avalikkusele suunatud tekstides järgitakse keeleseaduse kohaselt keelekasutuse head tava.

6. Tagasiside andmine

- 6.1. Autorile antakse tagasisidet, kuid kriitika peab olema asjalik ning esitatud neutraalselt ja argumenteeritult.
- 6.2. Toimetaja ei kritiseeri avalikult nimepidi oma toimetatud tööde autorite keelekasutust.
- 6.3. Toimetaja võib kõiki asjaolusid kaaludes anda kolleegile diskreetselt tema töö kohta objektiivset ja põhjendatud tagasisidet, kui kolleegil on midagi kahe silma vahele jäänud ja kriitikast on loota kasu.

³ Kirjakeele normi kohta vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/114062011003>.

⁴ Autoriõiguse kohta vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122011005>.